

מדינת ישראל
הכנסת.

ר.ט.

פרושו קול מ"מ' 136/ג
מישיבת ועדת הכספים, שנחקיימה ביום ג'
כח' באב תשי"ד (24.8.54) בסעה 8.15

י. גורי - היו"ר

נוכחים:

א. הרצפלד	ט. דיינ
א. שטופ	ק. לוז
ט. כז'רנו	ח. למדן
י. בדר	מ. קלמר
ט. חזני	א. כהן

מר פלד - מנהל משרד הפיתוח

מוזמנים:

מר אפרת }
מר אשכנזי } משרד הפיתוח
מר ארנון - הממונה על התקציבים
מר להב }
מר מועלח } אגף התקציבים במשרד האוצר
מר עילם } - מנהל משרד העבודה
מר טייבק - משרד האוצר

ט. בוק - מזכיר הוועדה

המטן הדיון בתקציב הפיתוח (סקירת
מנהל משרד הפיתוח, שאלות חברי הוועדה
ותשובות)
סקירת מנהל משרד העבודה.

סדר-היום:

=====

ר.ט.

אני טוח את היטיבה.

היו"ר י. גורי:

הסעיפים טאנו צריכים לדון בהם בהתנתות
נציגי מרד הפיתוח של טלוט, ואולי ארבעה; פיתוח הערבה, מחצבים
ומכרות, חטמל ואולי גם תעלת הירדן.

מר סלד:
למי שעה לא אוכל לתח לכם כל אינפורמציה
בקשר לתעלת הירדן, כי אין זה בטיטול
מסודנו.

היו"ר י. גורי:
אין כן, נתחיל בסעיף - פיתוח הערבה.
אני מבקש טרטים על המצעות החקלאיות.
אשר לגידול חמרים, מה אפשר לעשות בסכום חקטן הכלול בתקציב? כיצד
מתלב הסכום של 290 אלף ל"י, כזהו מחולק לסעיפי מטנח בסעיף
פיתוח אילת, בטווח יותר ארוך. מהי החכנית והמטלה רואה לנגד עינינו?

ט. דיין:
כשמדובר על מצפנת - האם חכוונה היא
למצפות הקיימות, או לחדשות? בקשר לזה
ברצוני לשאול, באם נעשית איזו פעולה למען המירת הדרכים מבאר-סבע
לאילת? לי נראה שאילו בנו ליד הדרך פצעות או כדומה למצפות, לא
היו מגיעים למקרי האסון שקרו בסביבות אלו. אשר לקבוצות האנשים
הטונים העובדים בערבה. מי שומר עליהם? האם אתם יוזמים בניית
מצפות נוספות, כדי לחמור על האנשים ועל הדרכים?

היות ומים מלוחים אינם מוגבלים,
וחמרים נזונים ממים מלוחים - מה המניעה לנטוע זטחים יותר גדולים,
כדי ליישב עם אנשים על זמן הגידולים האלה? באיזו מדה אתם מתכוונים
לעשות את הפעולות האלו?

אשר לדיג, הרי הדייגים כאילת מתאוננים
עד היום, שאת חכרישים שהם מצליחים לחפוס אי אפשר לטמור, מחוסר
קירור, האם במטן הזמן נעטם עם מסחו, כדי לאפשר לדיג להתפתח?

בקשר לעליה למצדה - קראנו בעתון כי
נעשה מסחו לחיקון וטיטור הדרך עד לרגלי חחר, אבל מדוע לא נעשית
פעולה לשטר ולתקן את הדרך ממסה עד המקום? אינני חושב שזהו סכום
גדול, זוהי דרך קצרה ביותר, והדבר ודאי יתן לנו חכנסות, כי יהיה
זה מקום מטיכה לתיירים ולטיילים. האם שפלתם בענין זה? חושבני שאם
דבר זה גם אינו מסתלם, הערך ההסטורי של מצדה מחייב אותנו לחשקיע
עם מסחו כדי להקל את העליה למצדה.

נאמר שנעשו מחקרים בעניני מים והגיעו
לתכלית הקידוחים. כלומר, אנשים אומרים כי אין תקוה למציאת מים
מתוקים בנגב המזרחי והמים הנמצאו הם מעטים מאד ושוללים אפשרות של
התישבות חקלאית במקומות אלה. אני שואל אתכם ומקוה לקבל תשובה
מוחמכת - האם באמת עשיתם הכל וגם אתם חושבים שאין יותר כל תקוה
לגלות מים מתוקים בכל רחבי הערבה?

ק. לוז:
מדובר היה על קניית רכבות שתילי חמרים.
כיצד לתאר תכנית זו עם העובדה שכאן
בתקציב ישנו רק סכום של 15 אלף ל"י?

ביחס למצפות ישנן שתי רשויות, הצבא
והסוכנות, ואני יודע כי מבחינת תיאום בין המוסדות האלה הענינים
אינם כל כך בחדר. הצד הצבאי מחודר, אבל הדאגה לצד החקלאי אינה
מספקת. ברצוני לדעת אם ישנה איזו חתירה לתיאום הפעולות.

הינן נסויים להרחקת המגנזיום מהמים בעין-
רדיאן, בכדי לאפשר לשתות אותם. באם ישנן כבר תוצאות מנסויים אלה?

באל-עמר נתגלו מים מתוקים בכמויות סעדיין
אינן ידועות, וצריכים היו לעשות סאיבות נסיון. האם חן נעטו כבר?

האם נפתרה כבר השאלה של טטיפת הבריכות

האסלג בים-המלח?

מ. קלמר:
ברצוני לחבוע מסאלח, טמר סלד לא
יצמצם בחטובות לשאלות, אלא ירחיב קצת
את הדבור על כל תכנית פיתוח הערבה לסנתיים-טלוט חשנים הבאות.

בסעיף סלילת הדרכים אני רואה רק סכום
של 300 אלף ל"י. בטנה העברה היה מוקדש למטרה זו סכום של מיליון
ל"י. האם כל הסכום הופא בטנה הקודמת, ולמה הוא הופחת כל כך
הטנה?

לסעיף פיתוח חבל ים-המלח מוקדשים 10
אלפים ל"י. מה אפשר לעשות בסכום זה?

מר פלד:
אין זה סוד שהקמת יטוב בערבה, או
יטובים בודדים מרוחקים איננו ענין קל.
שני הנאים מוקדמים דרושים לשם כך: א) מים ב) אדמה שאפשר לגדל
בה, ושני הדברים האלה עדיין לא נתגלו בערבה. אתחיל מענין המים.

תח"ל, מתקציב הפיתוח של משרד הפיתוח,
ערך קידוחים לאורך הערבה, מאילת כמעט עד הקילומטר ה-115, ופרט
לעין-רדיאן אכזבו כל הקידוחים. גם בבאר-אורה, במקום שתחילה נתגלו
מים - החבר אח"כ טזחו מעין-אכזב. המים סנתגלו בעין-רדיאן באמת
טובים למקרים מיוחדים, אבל אינם מספיק טובים לסתיח. אבל אילו גילו
בעוד מקומות מים כמו בעין-רדיאן היתה בכל זאת תקוה ליטובים. אולם
אין גם להגיד נואש - אין שם מים. פרופ' פיקר בטוח שחוא יכול לגלות
גם מים. הוא אומר: תנו לי את האמצעים - אני אגלה מים. המחנדים
דורן של משרדנו בטוח שאפשר למצוא שם מים. ואם אינכם רואים פח
סכום גדול המוקדש לכך, הרי אין זה מסום שהתיאסו מחענין, אלא
הסכומים פשוט הוקדשו לדברים שיכולים מיד לתת לנו חכנסות, וקצו
בדברים שהם חזון לעתיד. אנסי האוצר אמרו: את חכסף אנו מוכנים לתת
לדברים שעוד חסנה יחנו לנו חכנסה.

היכן קודחים? - ראשית בק"מ ה-115,
בניצנה וע"י שדח בוקר. מחפסי הנפט גילו בק"מ ה-70 שפע של מים,
ליד סדום, אולם עדיין אין ידוע טיבם. הגיאולוגים טרם הגיעו לסיכום
סופי בענין זה.

אם המים יהיו יותר טובים, זה נותן
גם תקוה ליטובים בסביבה. בנחל זוהר ובנחל צין עושה תח"ל קידוחים
בסביל משרד הפיתוח. אם הקידוחים האלה יצליחו יתגלו מים, הם
ישמשו בראש וראשונה למפעל ים-המלח ואולי גם ליטוב. המים בסביבות
ניצנה ושדח-בוקר ישמשו את היטובים האלה. הקידוחים הגדולים שייעשו
אח"כ על סמך נסיונם של אנסי הנפט ישמשו גם כן לסביבות ים-המלח.

סכרים - 60 אלף ל"י, חכוונח היא למעשה
לחכנון סכרים, והמלח "תכנון" פשוט חסרה בתקציב. נחל צין בחורף
במספר ימים מועט כמויות עצומות של מים, ההולכות לאיבוד ומסכנות
גם את מפעל ים-המלח, ביחוד את זה המתכונן כיום שמרחיבים אותו צפונה.
מים אלה יכולים לחביא בוך, ולא רק לחרוס את הסכרים, אלא לבטל
עבודת של חנה שלמה. כך שחשוב מאד לתפוס את הנחל הזה, וודאי יהיה
טוב אם אפשר יהיה לשמור על המים, אם כי זה לא בטוח כי הנסיון
בבניית סכרים בסביבה זו לא היה מוצלח, לא ברביבים ולא בכפר ירוחם,
אם כי בלאס בטוח שאת הסכר בכפר ירוחם הוא יביא לידי כך שיכיל את
המים. משרנו למחנדים מקומיים את התכנון של תפיסת נחל צין, ואם זה
יצליח - אפילו בלי אגירת המים - זה יכול לחוות עזרה גדולה ולפתור
במידה מסוימת את שאלת שדח-בוקר ואולי עוד יטובים בסביבה.

ר.ש.

בענין הקרקע, המצב אינו הרבה יותר טוב.
אבל השאלה העקרית, היא זאלת המים.

בשאיבת הנסיון בק"מ ח-115 גילו מים,
אבל זו עדיין רק תקוה. אם זה יתאמת, קיימת תקוה יטוב עין יהב
ייהפך ליטוב ממשה. לפי שעה זהו מצפה, שאין לנו הרבה נחת ממנו.
שאיבת הנסיון התחילה והופסקה באמצע. היא תמך עכשיו ע"י תח"ל,
כי נוכחנו לדעת שטוב כי עבודה זו תעשה על-ידי מומחים.

אשר למצפות חקלאיות - ממסד החקלאות אומרים
לנו, כי יודעים כבר בנידור מה אפשר לגדל בנגב, ואין יותר צורך
במצפות. אם ימצאו מים - ידעו מה לעשות. ממסד החקלאות אינו תומך
בהקמת מצפות נוספות. אנו איננו חושבים ממסד הפיתוח צריך לעסוק
בחקלאות. ברגע המגלים את המים, זה צריך לעבור למסד החקלאות
ולחוכנות. לא נוכל ליצור אפרט שלישי, מקביל לזניה האחרית, וזה לא
יהיה מן התבונה. אנו צריכים לדבר, לתנוע, לדרוש ולזרז - אבל לא
לבצע. כך, שכל התקציב שלנו, במידה שזה נוגע לחקלאות - נמסר למסד
חקלאות. אין התכנית כוללת כל מצפות חדשות.

אשר לגידול התמרים - נדמה לי שזהו הגידול
היחיד שאפשר להגיד בבטחון, כי הוא טוב לנגב. לשם כך נסע המנוח
בן-ציון ישראלי, אולי לצערנו הוא איחר את העונה, והתקטר רק לעונם
הבאה. הסכום שהתם רואים שם הוא חלק מהתקציב. יש לנו יתרה מהשנה
הקודמת. ישנה עכשיו מחסבה להביא תמרים מקליפורניה, אבל לא נעשה זאת
עד שהמומחים שלנו יסכימו לכך.

בענין תיאום המצפות - נסינו לתאם את
הדברים והתקיימה ישיבה של ועדת תיאום, בה השתתפו גבתי ממסד
חקלאות, יוסף וייץ מחקק"ל רענן וייץ, אנכי ועוד נציג ממשרדנו.
במידה שהדברים ניתנים, אנו מסתדלים לתאם את הדברים. למזל, קיימת
שאלה של הספקת מים לשדה-בוקר. זה נעשה בשיתוף פעולה בינינו לבין
הסוכנות היהודית. כל הדברים נעשים, במידה האפשרית, מתוך תיאום
ושיתוף פעולה.

טריקת המגנזיום בעין-רדיאן. הזמנו מכשירים,
אחד מאירופה ואחד מאמריקה, ואחד מהם הגיע לארץ. אנו מקווים שהשנה
נגיע כבר לתוצאות, ישנה תקוה טובה שאסטר יהיה לפרק את המגנזיום.

הסכום של 300 אלף ל"י לסלילת כבישים,
מיועד לתשלום חלק מחוב בעד עבודה כשנה שעברה. המסך הדרך שנעשתה
עד עתה דורש סכומים גדולים, עד 3 מיליון ל"י. חשבנו בתחילה לעשות
פריצה אחת, כי חשבנו שזה דרוש לצבא, אולם הם לא רצו לקחת את
העבודה על חשבונם, ולנו לא היה כסף. אין זו תכנית חדשה, זהו רק
תשלום חוב.

פיתוח חבל ים-המלח - 10 אלפים ל"י.
בחלק מיועד הסכום לשיפור הדרך לעין-גדי ולמצדה עד תחתית החר. יתכן
שזה יהיה מיעוט כסף, נמשיך את תיקון הדרך, כפי שהציע חבר-הכנסת דייץ,
אבל קודם כל מצאנו לנכון להכשיר את יוטבי עין-גדי, שיכולו להגיע
בימות החורף. אחת מחברות הנפט צריכה היתה לקדוח בסביבה, וזהו תיקנו
חלק הדרך והוציאו סכום רב. במה שעשינו אנחנו שוחטה גם הסוכנות.
ככלל, במידה שזה ניתן, קיים באזור זה, שיתוף פעולה יטב.

אולם אם צריך לטקול, מה לעשות עם מנט הכסף
שיש לנו, הרי אין זה שטוט ביותר. מכל תקציב הפיתוח ניתן לפיתוח
הערבה והנגב סכום של 2 מיליון ל"י בלבד, ואתם רואים באיזו צורה
הוא חולק, ואילו סכומים הוקצבו לכל העיף. אתם רואים שכמעט ולא
נעשים דברים רציניים בחלק זה של תקציב הפיתוח, ואין להתעלם מן
המציאות.

אשר להמירה על הקבוצות העובדות בדרכים.
אם יוצאים אנשים לעבוד במקומות מרוחקים, מספק להם הצבא שמירה.
ואם אנו שולחים את אחד המפעלים שלנו, אנו מספקים את השמירה. אין
שולחים אנשים ללא שמירה, אבל יחד עם זאת אין אפשרות לומר שלא עלול
לקרות שם אסון. הצבא פעל בענין זה, אולם איני יכול להכנס לפרטים.

היו"ר י. גורי:

אנו עוברים להעריך חבא: מחצבים ומכרות -
9,450,000 ל"י.

מר סלד:

אינני יודע אם יו צורך להגיד לחברי ועדת
הכספים, כי ענין המחצבים דורש נתימה
ארוכה. לא רק מפני שלא עסקנו במחצבים קודם לכן, אלא גם מפני
זאיננו יודעים עוד אפילו את המחצבים שכבר גילינו.

המצב הטוב ביותר הוא בטוח הווסטית. אם כי
סדה פוסטטיס הוא דל, הריחו דל בחדה שאותו גלינו וחקרנו, אולם
אינני יודע איך הוא בודות אחרים. עכשיו כנראה נתקלנו בטדה פוסטטיס
הרבה יותר עשיר. אבל גם אז יהיה לנו פוסטטיס המכיל רק 24% ארזן,
לעומת 30%-34% בצפון-אטריקה, יגנן דרכים לטבחן ולהביאו לאחוז גבוה.
נשינו אחת הדרכים של הטכחה מכנית ואנו עומדים עתה לפעול בדרך
זו - קלייה. כפי שאומרים לנו מומחים - לא רק שלנו - דבר זה ניתן.
אם כי המחיר לפוסטטיס הוא נמוך, הריחו אינו מצוי בכל ארצות המזרח,
הוא יסמך לנו יצוא חסוב. המחיר שאטטר לקבל בעד טונה פוסטטיס טוב
הוא 12 דולר הטונה טו"ב, לעומת 40 דולר בעד טונה פוסטטיס. אם נעשה
את החובלה מבאר-טבע או מקורנוב, או נביא את החומר עד חיפה - זה מסנה.
היום עולה לנו החובלה עד חיפה - 10 ל"י הטונה. עשינו נסיון של
יצוא ליפן, והוא התקבל טוב מאד, אבל אנו רוצים להגיע לטיב גבוה
יותר של פוסטטיס בטובל החקלאים שלנו, בכמויות רזרכיות כאלה, שתמיד
נוכל לקבל חתתיבויות של יצוא. יש עלינו לחץ גדול מצד הארצות
הזונות בענין זה, וגם משרד המסחר והתעשייה ומשרד האוצר לוחצים
עלינו, אבל אנו נוהגים בזהירות, כי אנו חושבים שהפזיזות אינה
דרך הנכונה בטוח זה. אנו ממחרים יותר במציאת דרכים להעשרת
הפוסטטיס שלנו. זו תהיה פעם תעשייה גדולה במדינת ישראל, אבל היא רק
הראשית צעדיה בענין הפוסטטיס כרוכה גם תעשייה גדולה, זה פותח
את הדרך בסני טורה של תעשיית חימיות, שקצה מסן אנו רואים כבר בחיפה.

העושר הגדול הסני הוא - ים-המלח, ויש

אומרים כי הוא הראשון - כי קיימות אפשרויות עצומות. נותנים תקוות
גדולות לברוח שלנו. ריכוז הברוח אצלנו הוא פי 40 מאשר במקום אחר,
ויש גם נסיון בזה. ישנן כבר חבכות זרות הרוצות להיות שותפות לנו
בשטח זה, ואנו עדיין שוקלים זאת. הקושי הוא לפי שעה ליצור את השוק,
כי הוא נמצא בידיה בודדות, חזקות, כולם נצטרך לעבור שלב מסויים
עד שזה יכירו בנו, וכשזה ייעשה, נוכל ליצור כמויות בלתי מוגבלות.

ענין המגנזיום עדיין מוטל בספק. קיימת

סח שאלה רצינית של דלק ומאלח רצינית עוד יותר - שעדיין לא רגילים
בעולם להתחמט במתכת המגנזיום. זה דורש בתי-חרושה מיוחדים, ועד שלא
נמצא מיסחו אשר יכנס איתנו ליוחסות, לא נוכל לזווק כמויות כציניות.
גם זה דורש "נתימה ארוכה" אבל זהו עושר גדול.

נחומת - אין ספק שיש לנו נחומת ואין ספק

אנוכל לייצא אותה. אנשינו נמצאים עתה באירופה ובארצה"ב ומתייעצים
עם חברה מטורסמת. ציוד יוזמן בגרמניה, והדב נמצא בשלב מעשי.
כאן אין קיימת שאלת קטיים בויווק.

אשר לברזל - יונם הרבה ספקנים. כל הזמן

חססנו ברזל בנגב, ואח"כ התברר שהברזל היותר מחאים הוא בגליל. הברזל
בערבה לקוי ביותר - יש בו אחוז רציני של חומר שצריך לנקותו ובתנאים
שלנו כמעט שאינו ניתן לעיבוד. בגליל ישנו רק 6%-8% טיליקה, ואחוז
הברזל אינו נמוך מאשר בערבה. הוא נמצא 100 ק"מ צפונה מהמקום שצריך
לעבד אותו, וכנראה שזה יהיה המקום הראשון ממנו נסיק ברזל. יש לנו
מומחה סוויצרי והוא אמר לנו, כי בארצו עשו ברזל בדיוק באותם
התנאים כשלנו, ואשר לחשמל הזול בארץ זו, הרי גם אנחנו לא וותרנו
על כך. איננו רואים בזה עסק מן הטובים ביותר, אבל הוא לא יתן הפסד,
בעיקר אם נחברו עם המפעלים הקיימים בעמק עכו וננצל את החום. ני
שאנו יוצרים או נוצר קס, ואת הברזל ניתן בצורה חמה למסעל. חיות
ויח לנו כבר אטטר עם אחוז ברזל גבוה, נוכל לנצל את עשרות הברזל
הדלים שלנו. אינני יכול לתת לכם עדיין מחירים, אבל כנראה שחמיות
הן די גדולות.

עושר נוסף הוא הקאולין. לאחרונה נתגלה
אצלנו קאולין ממדרגה עליונה, כל כך טובה שחלק מאנשינו ערבבו אותו
עם חומר אחר.

יש לנו לזכות, יש לנו חול-זכוכית; לאחרונה
גילו אצלנו חול זכוכית ויכול לזמט לייצור זכוכית טובה מן הרגילה,
אבל זה עדיין בטלב נסיוני, ומוקדם מאד. עדיין נמטן החקר והוא
יימטן שנים.

נפט - פיתוח הנפט, או חיפוי הנפט,
נעשה גם על-ידי חברות זרות. אין זה בכוח החברות שלנו לשתח את הענין
בעצמן. יזמן אתי חברות ישראליות מעורבות העוסקות בזה: סולל בונה,
בשיתוף עם יהודים שוויצריים ואמריקנים הנקראת "חברת מחפשי נפט"
וחברת "מקורות" בשיתוף עם אמסל, הנקראת "לסיידן". שתי החברות האלה,
מחוץ למקרה אחד, עובדות יחד. עוסקות בזה גם כמה חברות זרות,
רציניות מאד. אינני אומר האלה הם אילי הנפט, אבל הם יודעים את
המלאכה. מעודדת אותנו העובדה שהם משיעים כסף, ואינם עושים זאת לשם
ציונות. ישנה עוד חברה אחת של יהודים העוסקים בנפט בארה"ב. הם
ציונים. הם גם כן קבלו זכיון קטן ויתחילו בקרוב לחפש נפט. עוסקים
בזה עצמים רציניים ומוציאים מיליונים דולרים, וכולנו מקווים
שהם יצליחו.

ש. דיין:

יש תמועות שטיבם של הזבלים החימיים
נופל מזה שהיינו מקבלים מחו"ל. אבקש
פרטים בענין זה. אולם כמובן שיש ענין גדול בקימוץ, והייתי רוצה
לדעת כמה אנו מקמצים במטבע זר בזה ויש לנו מסלנו.

מי עושה את המחקרים התעשייתיים? הממשלה
או החברות?

ביחס לאטלג - מהן הן החכנסות לעומת
החשקעות?

ביחס לנחשת וברזל - האם אפשר להגיע
בשטח זה לתוצרת לשם הימוש עצמי קורה כל?

בחיפוי נפט מושקע הון פרטי. אולם בטטחים
אחרים - האם הממשלה עושה פעולות בכדי למשוך חברות זרות והון פרטי?
מה הפעולות ומה התוצאות?

א. הרצפלד:

בקשר ל"נשימה ארוכה" הרי דעתי היא שהנשימה
היא כבר ארוכה מדי. מוציאים כספים בסכומים
עצומים, וחכנסות - אף פרוטה.

אשר לסדום - האם חל איזה שינוי בתנאי
העובדים מס. עד כמה שאני יודע התנאים הם גרועים ביותר: חדר-האוכל,
תנאי הדיוור הם גרועים. האם חל איזה שינוי לטובת? נוסף על כך, המצב
שם הוא כזה, שאם מנהל עבודה או עובד מקצועי יוצא לחופש, זוהי מכה
בשביל כל המפעל. גם ענין זה דורש תיקון, ותיקון מהיר ויסודי.

אנו השנה נעלה 4-5 נקודות ישוב בערבה.
האם התקציב המוקדש לפיתוח חלקי של הערבה יוצא לטועל, האם תשותף בזה
הסוכנות והאם התקציב יזמט את המטרה?

האם התקדם מסחר בשטח המנג'ן?

ק. לוז:

האם נקבע כבר מקום מושבם של פועלי ים-
המלח?

האם נסתיימה כבר כריית המלח שהיה בכריכות
לפני מלחמת העצמאות? האם התקציב של 4 מיליון ל"י להרחבת הכריכות
הוא תקציב רק לשנה זו ותעשה עוד פעולה בשנה הבאה, או זה תקציב
לתקופה הקרובה בדרך כלל?

לקליית הפוזשטים - האז זהו כל הסכום,

או רק חלק הסכום שהוקצב הנה?

בדברי החסבר נאמר כי במפעל הנחושת צריך להטקיע למעלה מ-7 מיליון ל"י, במפעל הברזל 10,5 מיליון ל"י וכד', ובניתיים משקיעים סכומים לא גדולים בכמה וכמה מפעלים. אני מבין הלגבי המחקר צריך לחקור בכל ענין וענין, אבל לגבי החסקה - האם לא מוטב לרכז את האמצעים במסטר יותר מצומצמם של עניינים ולבצע אותם במהירות יותר גדולה, על מנת להגיע להכנסות, מאשר לפזר את האמצעים לכל השטח ולהרחיב על-ידי זה את האפשרות של גמר המפעלים וקבלת ההכנסות?

ישנם נסויים לכבול בנור חומר שריפה.

לא שמענו על כך דבר, והייתי מבקש לשמוע פרטים.

מר פלד:

זבלים חימיות - גמר ההסקעות. אנו

מתכווננים לייצא זבלים חימיים מדרום

סארץ, אבל עם עדיין לא התחילו בכך. בדאנים חימיים בחיפה, חכסר לגמר התכנית מובטח - לא מכספי הממשלה. עכשיו התקבלה הלואה של מיליון וחצי דולר לחברת דאנים בערבות התוצרת שלה, וכסף זה יספיק לגמר אותה המפעלים שעכשיו החלו בהם. ישנן עוד מחשבות ליצור דברים נוספים. אולם סכומים אלה לא יספיקו להון חוזר לחברה. או שישיגו אותו בדרכים מסחריות, או בהסקעה נוספת. בכל אופן, החברה תשתדל לא לבוא אל הממשלה לבקש הסקעה נוספת.

אצלנו עושים חיפוי פוספט יחיד, ולא

משולם, כלומר במקום טונה אחת מסזרים בטוח 3 טונות, וזוהי גם הולכה יותר גדולה. בסביל פוספט משולם דרושה תומצה זרחנית, ומפעל זה נגמר רק עתה. לאחר מכן אפשר יהיה ליצור גם חיפוי פוספט משולם. אבל אני זומע כבר שזמרים, מחלק מהחקלאים בכל זאת יקחו גם אז יחיד. זאת אומרת ולא בכל מקרה היחיד הוא רע. נסונו החנה לייצא לקפריסין, וזה מטמאים ביחיד. החברות רגילות בכך, הקרקע שלהם דורשת זאת, והם רוצים יחיד. הטיב שאנו מייצרים עלה קצת. היינו מייצרים עד עתה 14,5%-14%, עכשיו הגענו ל-15%, וזאת - על-ידי המצאה של אחד העובדים ב"דאנים חימיים". מאבן הפוספט מוציאים מהנגב מייצרים חיפוי פוספט יותר טוב. הטוב ביותר שקבלו בארץ הוא 18%. אפשר למכור בעולם גם 16% ולזה נגיע בעוד כמה חדשים. אין הכדל במחיר, כי אנו מסווקים אותו במחיר שהיינו מביאים מחו"ל, ערש לזה שהממשלה נותנת סובסידיה של 10 ל"י לטונה לחקלאים. אבל היא היתה נותנת גם לפני כן, נזה שהביאו מן החוץ. החקלאי אנו משלם יותר ביוקר. כשנקבל פוספט קלוי - וזה יהיה רק בעוד שנתיים - נוכל לייצר את הטיב הגבוה ביותר. חקמוץ בדולרים הוא בערך ב-60%.

אסלג - ברצוני לענות לשאלתו של חבר-

הכנסת הרצפלד, כי חדר-האוכל בסדום מסודר להפליא - לדעתי אפילו הגזימו בכך. אתם צריכים לדעת כי תקציבנו הוא מצומצם ביותר, ואנו צריכים לסקול את לתת את חכסף לשיכונים לעובדים או לבנין בריכות ולטיפול המפעל. ברור שאנו צריכים לתת תנאי מינימום לעובדים, אבל רק את המינימום, ואיננו יכולים יותר מאשר ביכולתנו. שופרו גם תנאי הדיור, אבל אין עתה ביכולתנו לעשות יותר מזה.

המקסימום שיצרת חברת-האסלג בשנה היה

45 אלף טון. בינתיים קרה שחכתן לנו יותר משליש הבריכות, כלומר שאנו יכולים לייצר רק 30 אלף טון. אין לנו מים מתוקים - הם נשארו בעבר-היירדן. אולם עם כל זאת אנו רוצים ליצור בשלב ראשון 120-130 אלף טון, זאת אומרת פי 4 מהשטח הבריכות שלנו. ואין זו מלאכה פשוטה. אנו חייבים להגדיל עכשיו את הבריכות באדמה בוצית ממש, וגם זה לא קל ביותר. נוסף על כך, במפעל ישנן המכונות שמר נובומייסקי הזמין ב-1939. יש כבר מחוץ חדש, אבל בינתיים מרכיבים אותן המכונות; צריך להגדיל את תחנת הכוח, את המכונות המסמנות - את הכל. אין זה קל. נוסף על כך, יש בהסתדרות המהנדסים במדינת ישראל 6000 מהנדסים. לא נמצאו 6 מהנדסים אשר יחכימו לרדת לעבודה בסדום. בסופו של דבר, התגברנו על זה, אבל היינו צריכים לעבור תחילה 7 מהורי גהינות. הובאו מהנדסים מאנגליה, ישראלים לא רצו לבוא. גם בעלי המקצוע לא

רצו לרדת לסדום, ונוסף על כך חייבים היינו ליצור רווח על עבודה מיוחסת - גם זה היה קשה ביותר. אנו רוצים עכשיו לחביא לשם עובדים קבועים. הצלחנו לרכז כמה עובדים טובים, ויש תקווה שנקבל את כוח האדם הדרוש.

ד. בז'רנו:

מדוע לא ראו קודם, כי אי אפשר יהיה ליצור כמויות כאלה?

מפ פלד:

ישנם קטנים שאינם נראים מראש. אינני חושב שאלה אמר עבדו לפני - בתנאים שהם עבדו בהם - יכלו לעשות יותר מאשר עשו. אני חושב שמינהל המנחה עשה כמיטב יכולתו - אני חושב שהאנשים עשו כמיטב יכולתם, ואם לא יצא לפועל כל מה שהם קוו, חרף איך זה מכיוון שהם התרשלו בעבודה. היו לכך תנאים אובייקטיביים. נוסף על כך הם אחרו את העונה - וזה כבר גרם לאיתור של מנה. נוסף על כך - עדיין אינני רואה כשלוניות. יש איחור - אין כשלון. הדעה שנתעוררה בצבור, הודות לכתבות של עיתונים זריזים, שהיה כשלון במפעלי ים-המלח אינה נכונה ונעשה עולל לאמת. עדיין לא היה כשלון ואני מקווה שלא יהיה. חשוק מובטח, החלום מובטח, הטיב גבוה.

העבודה המבוצעת עכשיו מכוונת בעיקר לתנועת האדמה. היא מבוצעת על-ידי שני קבלנים: אחת חברה פרטית והשנייה - סולל-בונה. פה ברצוני לציין, כי תמיד מוצאות חכרוזות, אולם לא היו כל הצעות מלבד שני אלה. אחרים לא הסכימו בכלל לבוא.

אנו נגיע לייצור של 120-130 אלף טון. בזה אין כל ספק. אינני יודע אם נגיע לכך במאי-יוני, או בתקופה יותר מאוחרת - אבל נגיע ואין כל חשש שהיה כשלון במפעלי ים-המלח. אנו מבצעים את העבודות בהתיעצות עם מומחים, ואיננו עושים דבר מבלי להתייעץ קודם לכן עם מומחים.

אגב, הנחלה מפעלי ים-המלח אינה רק בידי הממשלה. מסתופים בה גם המנהלים הקודמים של המפעל והאזורים שבה מאד.

אשר למים המתוקים, אמרתי שיש לנו תקווה, על-ידי זה שנתגלו מים על-ידי קודחי הנפט בק"מ ה-7, כדי שיהיה לנו לפחות כמויות מספיקות כדי לערבב את זה עם מי הים.

ק. לוז:

מהו הסכום שנשאר עוד בשביל השלמה?

מר פלד:

עכשיו מעבדים את הפקציה, ולא אוכל כרגע להגיד. ישנה שאלה נכבדה מאד, אם נעשה את ריצוף הדפנות באספלט או לא. ההבדל בסכום הוא מיליון ורבע ל"ר.

כבר מילאו את חבריכות במי ים-המלח חדשים.

אשר למקום מושבת של פועלי המפעל ברצוני לומר, כי כל התעמולה על טיבן בתוך סדום היא מפוקפקת מאד. יש לנו דו"ח של רוטאים, שהוגש עוד ב-1945, וזה טוענים שגוף האדם בים-המלח מחמם בצורה כזאת שבמסך חלילה הוא אינו מספיק לחתקרו, ואסור להסאיר אנשים שיהיו חס בלי הפסקות. מוכרחים להוציאם משם בלילה. אם זוהי אמת, ואנו נבדוק זאת שנית, ברור שישוב הקבע לא יכול להיות בסדום. אנו נבנת את הסכון במקום המתאים וחקרוב ביותר, אבל למעלה. הכוונה הייתה לבנות ישוב גדול של כל עובדי המפעלים בסביבה. אולם ישנן דעות מנוגדות. יש אומרים כי מוטב להקים נגרות ישוב קטנות ומפוזרות במקומות שונים. הדבר עדיין לא הוחלט, אבל דנים עליו כעת. דואגים גם לשאלת החופש ולשאלות האחרות.

נסאלתי על-ידי חבר-הכנסת דיינ, מדוע אין חמם לזו דואגת לזיתוף חזק פרטי בכל המפעלים האלה. על זה אני יודע: עונת: הלוואי והיה בא. ומח' אנו עושים לטח בואו? - במסעלי ים-חמלה, בחוזה שעשו עם חברת האסלג הקודמת ישנו סעיף האומר, טעד ייצור 130 אלף טון אסלג, כל חכסוף צריך לבוא בתור הלוואה מהמדינה, ולא צריך לבוא חזון אחר. המדינה קבלה על עצמה את הסעיף הזה. כשנעבור את הטלב הזה נוכל לשתף בענין זה את החזון הפרטי, ולמעשה עשינו כבר עכשיו את הצעדים המתאימים. החזון לא בא, אם כי נסינו להביאו, בא יחודי מארגנטינה ואמר שהוא יכול להביא סכום כזה וכזה של כסף, ובקס' שניתן לו אוסציה. עשינו זאת, אולם לא יצא מזה כלום, אף על פי שהחזון לאד לעניין אותו באה אלינו חברת המשווקת עוואט, בהצעה שהם יתנו לנו הלוואה ויקבלו מאתנו את השיווק. רצינו גם בכך, אבל לא יצא מזה כלום. גם היום יש לנו מו"מ עם חברת אחרת. אנו מתכוונים לנהוג כפי הנוהגים באמריקה, ולהביא הנה חברת אשר תבדוק את המצב ותמליץ - אם תמצא לנכון - שישקיעו כסף בחברת האסלג. דבר כזה מבוצע עכשיו ביחס לחברת-החטמל.

היה לנו מו"מ עם שתי חברות: אחת רוצה לייצר להיות יזמת בקטר לברום, ואנו יזקלים בדעתנו אם לעשות זאת, ואניח שאנו בקטנו ממנה להשתתף עתנו. זוהי החברה המחזיקה בידה את ייצור הברום והשיווק העולמי שלו. אין לנו עוד תשובה מהם.

כלומר, אין שאלה שאיננו רוצים לשתף חזון פרטי, אנו מחכמים את הדרכים כיצד להגיע אליו, וזה כנראה לא פשוט. אנו מקווים שבכל זאת נצליח. ולחבר-הכנסת הרצפלד ברצוני לומר, כי גם ביושח זה דרושה סגלנות.

אשר לשימוש בנחושת וברזל - זה קודם כל לתצרוכתנו. נוכל להספק רק יליד מהתצרוכת בקטר לנחושת, עדיין איננו מדברים על נחושת מתכתית, אלא רק על נחושת טצריכה עוד לעבור טרוצס כזו להיחפן למחושט מתכתית. יתכן שנחליט לייצא את הנחושת שלנו ולהחליפה בנחושת מתכתית. יתכן שזה יהיה יותר כדאי מאשר להעביר את הפרוצס הסופי על-ידי החטמל.

ככול - חשבנו שאפשר יהי לייצר חטמל בכבול, על-ידי שריפתו, ושלחנו את הכבול לנסיון להולנד. התוצאה שקבלנו היתה מאכזבת, כי אחוז האשח הוא גבוה מאד. מצד שני מתנגדים החקלאים בכל תוקף שנשרוף את חכבול. דברים אלה העמידו לפי שעה את התכנית בצל ובטוח זה אין עדיין החקדמות.

לפני שבועיים הקימו בחיפס מתקן נסיוני לגזיפיקציה מאבן ביטומינית. אם זה יהיה רנטבילי, נוכל לייצר חטמל, וחטמל אפשר לשלוח למרחקים.

אנו עוברים למעיף החטמל. היו"ר י. גורי:

א. הרצפלד: בהיסוסים רבים נתקבלה העברת חברת-החטמל לממשלם. היו שיקולים שונים, אולם אחד הדברים שרצו להשיג היה, שיחולו שנויים - ולטובה.

בקטר לחיבורים - מדוע לא ירגיש הצרכן שנוי כלשהו היום, ומדוע צריכים הצרכנים לחזותף הלוואה לחברה? אותו דבר בנוגע לרשת הכללית. לא אכוא כאן להתאונן על תנאים גרועים לעובדים, כפי העמיתי כמדברנו על חברת-האסלג. אבל ברצוני לדעת אם החזון החל בחברה לא יספיע לרעה על הצרכנים. מדוע עלינו להטיל עליהם עול נוסף, גם עווח?

ז. שפיר: האם שני סעיפי התקציב - 5 מיליון ל"י ו-5,5 מיליון ל"י הם הלוואה?

מ. קלמר:

חאט קבען חממשלה זמן לעצמה, מתי תחזיר
לצרכניה את דמי העקרון ששילמו?

כי צד תהיה מורכבת חברת-החשמל, מה
יהיה חמבנה שלה, ומה תהיה הנהלתה?

ש. בז'רנו:

יש להשלים עם זה שהחברה היא כיום כבעלות
הממשלה; אבל אני מאד מודאג מהתוצאות
העולולות לבוא משנוי הבעלות. המניות וועבורנה לממשלה, שר הפיתוח יהיה
ממונה מטעם הממשלה על החזקת המניות האלה, וזה נותן לו באופן
אוטומטי את הסמכות למנות את הנהלה. וישנה סכנה מסויימת, וודאי
יסכימו אתי אנשים רבים, שעסק מסחרי לא טוב שינוהל בצורה ביורוקרטית.
לא טוב שינוהל תוך אחריות בלתי מוגדרת, אחריות ההולכת לאיבוד
בתוך דבר מה הנקרא: "ממשלה". אני הייתי מאד רוצה לשמוע מה הן
המחשבות בשטח זה, מה מתכוננת הממשלה לעשות בכדי לא לאבד את האופי
המסחרי, את האחריות הישירה של המנהלים הממונים כל אחד לתפקידו,
ולא במסדר הפיתוח. בארצות אחרות, כאשר ינו את חברת-החשמל, למל,
דאגו - על-ידי חוק - ליצירת רשות מיוחדת להנהלת הענינים האלה
וקבעו גם את היחסים של אחריות ממשלתית כלפי הפרלמנט או כלפי
הצבור מצד אחד, והאחריות של הנהלת החברה כלפי הממשלה מצד שני.
והבעיה היא, איך כל הזמן לשמור על האופי המסחרי של החברה. אצלנו,
חושבני שלא אגזימו אם אומר, שחברת אלה מנוהלות למעשה כמחלקות של
מסדר ממשלתי.

הייתי רוצה לשמוע מה הן מחשבותיו
של מסדר הפיתוח, בקשר להצעות ארגוניות בנדון זה, מה הם הנו
אינו שותף כלל לדאגות אלו.

(המטן היטיב - רמס אמ)

ש. דיין:

ישנה בעיה אחת שהיא הבעיה - באיזה אופן
למשוך אנשים מהעיר לכפר, באיזה אופן
ליישוב את הארץ בפיוזוריה. מצד שני, ענין המסחרי שהזכיר בצדק חה"כ
בו רנו, אי אפשר להתעלם ממנו. מטעם זה אין כל חשבון מסחרי לתת חשטל
לישובים רחוקים, אולם אם אין אתה מספק צורך חיוני זה, הרי המושלים אינם
רוצים ללכת בכלל למקומות כאלה, על כן ברור שצריך לתת תנאים מינימליים
של אור וקור וטלפונים. מספר שנים עסקנו עם הדואר בענין הטלפונים, והגענו
למצב שמחצית הכפרים המרוחקים קיבלו טלפון, והחישובים המסחריים היו
לנגד אנשי הדואר. לאחר שהכל מסכימים שצריך לתת את התנאים המינימליים
שהזכרתי לעיל, השאלה היא - מדוע לא נכיר בכך שיט צורך להטיל את המעמסה
הזו על המדינה כולה, כלומר על כל תושבי המדינה, באשר ההולך לגבולות
הולך למסור את המדינה כולה, ואם שם החשטל יעלה ביוקר, כולנו
צריכים לשאת בזה, בצורת מס או באופן אחר.

ש. בז'רנו:

בצורת מס - כן, אבל לא בצורה מסחרית.

ש. דיין:

הבעיה הזו צריכה למצוא את תיקונה על ידי
כך שכל תושבי המדינה ישאו בעול זה, ויהיה

חשטל בכל ישוב מרוחק.

ועוד שאלה: מכת המסתובנים זוהי במטת
מלחמה, ושוב פעם אותם הישובים עומדים בחזית המלחמה. בענין זה יש להבדיל
בשני דברים - פיקוח נפש - וכאן אולי איננו יכולים לעזור - וענין הגניבות,
פריצה לרפתות, חיתוך גדרות וכו'; אני רוצה לשאול האם אי אפשר לחשטל דלת
של רפת, או חלקים אחרים, או לחשטל גדר, על חשבון המדינה, כדי לא להגיע
להצח הנגרם בדרך-כלל בעקבות הגניבה?

ענין המים: חברת החשטל גובה מסקורות מה
סגובה, וזה שוב עולה ביוקר לישובים המרוחקים, או במקומות גבוהים בהר,
באשר הובלת המים עולה ביוקר, למרות שהתוצרת החקלאית היא אותה תוצרת
ונמכרת באותם מחירים כפי שנמכרת התוצרת של חקלאים שהמים מצויים אצלם
בשפע ובזול. אנו מתחבטים בשאלה באיזה אופן אפשר להוזיל את מחיר החשטל
להסקאת אדמות שלחין בישובים מרוחקים. אני אומר שגם בעול זה צריכים
לשאת כולנו, מטום שאם אנשים הלכו למרוחקים עשו זאת מתוך ראיית הצורך
של המדינה ולא לטובתם הפרטית.

ח. לסדן:

החשטל אינו מטפס דק לאור, חשטל פירושו
לחם, מים, תעשייה וכו'; ברצוני לשאול
שאלה שאינני מבקשת עליה תשובה מדוייקת ומפורטת: האם ישנה מחשבה על
הכנת רזרבה של סקורות-חשטל במקרה של פגיעה במפעלים הגדולים, לפחות
לסם הפעלת הדברים החיוניים ביותר?

א. הנצפלה:

אם אין אפשרות של הוזלה ברצוני לשאול
האם אי אפשר למצוא אלטרנטיבה אחרת -
ואני מציע ברצינות לחשוב על כך - אלטרנטיבה שאני רואה אותה בצורת
קרדיט סיינתן לכפר, אם אי אפשר להקל עליה יהיה הבדל במחיר, הרי במקום
זה אני מציע לתת קרדיט לכפר, לתקופה מ-3 עד 5 שנים. כי בשטח זה אנו
נמצאים בפייגור רב מאד, ואם נוכל הסנה להוסיף חשטל ל-40 - 50 ישובים,
הרי בודאי ישארו עוד כ-350 ישובים בלי חשטל.

ש. בז'רנו:

האם אתה מתכוון לקרדיט של החברה או של
המחשטלה?

א. הנצפלה:

אם הקרדיט יהיה באמצעות המחשטלה על ידי
החברה הרי הוא יהיה טובטח, כלומר מה
שהישוב צריך לסלם היום יסלם תוך 5 שנים, וכך לא ייפגע החשבון המסחרי.

א. טרופ:

אני רוצה להרחיב את השאלה שנשאלה על ידי
חה"כ לסדן: מהו המצב בשטח המים, במקרה
לרשת
שמפעל גדול הקשור/החשטל ייפגע, האם אנו דואגים שבמידה מסויימת נוכל
בכל זאת לספק מים למרות הפגיעה?

היו"ר י. גורי:

האם הטו"ס עם חברת החשמל הירושלמית עומד לפני סיוטו ומהו המצב של הטו"ס?

מר פלד:

אסיב לפי סדר השואלים, אבל רק אקדים במספט ואומר: אם בשאלת הערבה והמחצבים היה לי חשש שמה לא לפדתי טספיק הטבה, הרי בעניני החשמל אני חושש שמה שכחתי יותר מדי הטבה.

שאלת החיבורים בהרחלת הרשת היא כמב י"ן. אני טועה לנכון להטביר את הענין קצת בהרחבה, כי השאלה ידועה לי במקצת. טחיר החשמל מורכב משלשה חלקים - הוצאות תחנת הכוח - הן ההשקעות בסכונות והן הפעלתן - בנין קווים והחזקתם והחיבור לבית הצרכן. ברוב ארצות העולם החלק האחרון נעשה על ידי הצרכן. טחיר החשמל על פי רוב הוא אחיד לסוגים מסויימים של שימוש, אם כי יש מקרים שכפרים מרוחקים משלמים טחיר יותר גבוה, אבל זה אחד האנכרוניזמים שהולך ונעלם, וברוב המקרים טחיר החשמל הוא אחיד. ברוב ארצות העולם טוענים הצרכנים: אנו איננו חייבים לשלם עבור זה שפיטהו טקים טפעל תעטייתי בטקום טרוחק טתחנת הכוח, אין אנו טוכנים להתחשב בזה; אם ברצונו לבנות בית-חרוטה בטקום זה וזה, עליו להכניס את ההוצאות הכרוכות בחטטל לקלוקולציה שלו ולרמות אם הדבר כדאי לו או לאו. טענה זו טבוטט על העובדה כי ברוב הארצות טטתתפיה הצרכנים בחלק, או בכלל, ההוצאות של טתיחת הקוו לבית הצרכן טהרטה הכללית. כך עושה גם חברת החטטל הארץ ישראלית, היא טבקטט טהצרכן לשלם עבור הוצאות הקו טטטתעף לביתו, וטאילו את הקווים הראטיים היא עושה על חטבוניה וטינצ טבקטט תטלום טהצרכן עבור קווי הטהח הגבוה. בדיוק אותו דבר אנו רואים בקטר למפעלי הטיים; הקוו הראטי הירקון-נגב הטטטלה תעשה על חטבוניה וטאילו הקוים הטטתעפים ליטובים החקלאיים - על חטבוני המטיטבים.

אי אפשר, חבר הכנסת הרצפלד, טצד אחד לדרוש טחברת החטטל תתנהל על בטיס טסחרי, וטצד טני להטיל עליה תפקידיים של טייטב. עליך להחליט מה אתה דורש. אם אתה דורש טזה יהיה טפעל המתנהל על בטיס טסחרי, אל לך לדרוש טהוא יטטט כטוטד להתיטבות. נכון אטר חה"כ הרצפלד טפעם היו הלוטאות, אבל זה היה שלב טטויים, כעת בוטל הדבר. כעת הצרכן טטלם ט-60 עד 70 אחוז מהוצאות העברת הקוו אליו - אני טתכוון ליטובים חדטיים ולבתי-חרוטה הנטצטיים בנפרד - וטאילו בעיר נטצט טודוט על ידי הטלת תטלו של 15 ל"י לאורך אטר גם כן טתבטט ב-60 - 70 אחוז טההוצאות.

טוען חה"כ הרצפלד: קחו זמט כהל וטאות; תקציב הפיתוח לחברת החטטל אינו טכטה את כל צרכי החברה. החברה הגישה הצעה על 20 מיליון ל"י וטטרד האוצר הוריד את הטכום עד כדי 10000 ל"י. הטטר צריך לבוט טכטה מקורות: מהקרדיט אשר יתנו הטפקים, טתטלום הצרכנים עצמם וטקרדיטיים טהחברה צריכה להטיג. טרם טכחתם מה היה המצב בטנת 1949, כאטר בתי חרוטה היו צריכים לעבוד בלילה והיו צריכים להטקות ביטיים טטוייטיים, וטין אני בטוח אם לא נגיע טוב למצב כזה, אם לא נבנה במרץ מה טנחוץ לבנות. הטנה לא היו הגבלות, בטנה הבאה, בטמידה שלא יקרה שום דבר בלתי צפוי טראס, יתכן טגם כן לא יהיו תקלות בהטפקת החטטל, אבל אינני יודע מה יהיה בטנת 1956, וזה טפני כטה טעמים; ראטיית כל - חטרון כייס. אי אפשר טהחברה בטקום לבנות תחנות חדטות תוציא את הכסף על בנין קווים, כי אז לא יהיו תחנות. אם יטילו על חברת החטטל לבנות את הקווים, הרי ייקר החטטל.

חה"כ הרצפלד הציע כטלטונטיבה טתן קרדיט לכפר. בטידה טידוע לי הדבר הזה נעשה, אולם לעטות טזה קוו כללי, לא נראה לי למתקבל על הדעת, טטום טהדבר תלוי ביכולת החברה להטיג את הקרדיט הזה, אך בכל זמט אינני רטאי לתת תטובה טוטטכט בטם הוצרה.

סכר העבודה בחטטל טהורה בטמט אחוז גבוה בטחיר החטטל, אם אינני טועה הוא בערך 50 - 60 אחוז מהטחיר. אני יודע טביטוב מדברים על התנאים הפנטטטיים שקיבלו עובדי חברת החטטל; בקטר לזה אני רוצה להעיר טתי בערות: לא חטוב כל כך מה מקבל העובד, חטוב מה הוא נותן טטורת זמט. ואני חוטב טבטטח זה חברת החטטל אינה צריכה להתבייט, כי עצם העבודה טהעובדים אינם טתחלפים אופרת הרבה, וטין אנוטו טוצטיים אותה בטפעלי יט הטלח למטל.

גם הבטחון שיש לעובד, כי אם ימצא במצב רע לא יתנו לו לפול, אין לזלזל בו, כי זה נותן רגש של מסירות לעובדים.

אין אני יודע על כך שהחברה מתכוונת להטיב עוד את תנאי העבודה של העובדים, אבל נזכור גם כי לענין זה שותפים שני גורמים, אין חברת החשמל קובעת לבדה תנאי עובדיה, יש גם דעה לצד שכנגד.

לשאלת מר שפר ברצוני לענות, כי כל הכסף ירסום בתוך הלוואות, אבל אם רוב הסכומים הרגילות יהפך בידי הממשלה או לא, זה נתון להחלטת הממשלה, אם היא רוצה בסכומים או במתן הלוואות.

שאלת מה"כ בז'רנו בדבר הנהלת החברה בעתיד אין לראות כשאלה טסקית בלבד. במפעל, דשנים חמישים יש לממשלה 50 אחוז בהון הסניות והיא יכלה לדרוש שיהיה לה בהנהלה סחצית מספר המנהלים והיא לא עשתה זאת. היא הסתפקה בזה שהוסיפה עוד בא-כוח על זה שהיה לה בוועדת הכספים, ויש לה כעת 2 מתוך 8 חברי הועדה. אין אני אומר שעקב זה אין לה הטפעה סטפיקה, אבל היא לא השתמשה בזכותה להטיל את הדג שלה. מזה אפשר ללמוד, אולי, על חברת החשמל, אם כי, במידה שידוע לי, עדיין לא היתה החלטה בממשלה בנוגע לחברת החשמל. אולם נדמה לי שאין הממשלה מתכוונת לנהל את חברת החשמל כמחלקה ממשלתית, מסום שהיא מעונינת בטשיכת הון פרטי, והון פרטי לא יבוא אם זו תהיה מחלקה ממשלתית. ישנה כל הכוונה להשאיר את החברה כחברה, ועל סך זה הרוזמנה חברה מחוץ לארץ להשקיע הון במפעל זה כדי שהוא יטאר חברה פרטית. אמנם הממשלה תשלח באי כוח בטוענת המנהלים, אבל יש להבחין בין טוענת המנהלים לבין ההנהלה המעשית. טוענת המנהלים תתמנה שבאי כוח חוגים כלכליים, מאנשים שיוכלו לתרום להנהלת המפעל, אבל אין כל כוונה להחליף את ההנהלה הקיימת בחברת החשמל. כמובן, אפשר לשפר את ההרכב על ידי תוספת אנשים, אבל אין כוונה לעשות מהפכה בהנהלה המעשית. על כן לא צדקו האנשים שחשבו כי המפעל כבר נמצא בידי הממשלה. רק בימים אלה נחתמה סופית הצעת הממשלה לבעלי הסניות בקשר לקניית סניותיהם, בעוד שבוע תישלח ההצעה לבעלי הסניות ורק באוקטובר יהיה ברור מי יסכים למכור את סניותיו וגם בכלל יהיה רוב לממשלה. באופן תיאורטי אפשר להניח כי יתכן מצב שלממשלה לא יהיה רוב, אבל אני לא סניח כי הדבר יכול להיות למעשה, מסום שאני יצטרכו לדון בשאלה מה עם כל הכסף שהשקיעה הממשלה בחברת החשמל. אנו חושבים שאלה זו לא תעורר על ידי זה שרוב הסניות יעברו לידי הממשלה.

בענין הפקדונות: אין זו אמצאה שהמציאה

חברת החשמל הארץ ישראלית. בוועדה טדנה על זה הובאו דוגמאות על פקדונות סחברות אחרות לוקחות. צריך להיות ברור שכל זמן שהאוצר נמצא במצב כספי כזה, אין טעם ואין יכולת להחזיר כיום את הפקדונות, כי לחברה בעצמה בודאי אין יכולת. אינני חושב שוועדת הכספים תמליץ כי האוצר יתן לחברה כסף על מנת שזו תחזיר את הפקדונות. אולי אפשר לעשות זאת, אבל טרם הגיע הרגע המתאים. דרך-אגב, דומני שסלמים ריבית על פקדונות אלה.

ביסו לעשות הסוואה בין הספקת טלפונים

והספקת חשמל. הסוואה זו אינה מתאימה. ביסוב טרוחק צריך לסקול האם כדאי להעביר קו של חשמל או מוטב להתקין גנרטור. טיעולה זול יותר. אין הדבר דומה להעברת קו של טלפון, מסום שקו זה טוכרח להיות קטור עם מכזזית טלפונים. עם זאת אני מסכים שצריך לעודד את חברת החשמל לחבר לרשתה מספר יטובים.

לשאלת מה"כ למדן וסטורף חושבני שאינני יכול

לתת תשובה טפורטת, אבל אני יכול לומר שכבר עוטים בענין זה; זה יעלה כסף למדינה, אבל נעטים דברים רציניים. בענין הספקת המים נעשה דבר נוסף, חלק טכנות המים הובטח על ידי דיזלים שהותקנו בטקוטות. מורפה מסוייטים ויהיו רזרבה. למקרים מסוייטים. אינני אומר שהגענו לניצול כל האפשרויות, אבל אנו בהתחלת הדרך.

אני מתפלא שחברי הועדה לא העריכו את

הצעד שנעשה להסוואת המחיר של החשמל בידןסלים, אם כי זה היה צעד טאד דרסטי ברגע זה. בכל זאת הדבר נעשה טפני שהענין נמסך יותר טדי זמן

זה היה כעין אזלת יד של הממשלה, ואי אפשר היה לדחות את הדבר יותר. אני מקווה שזה לא יפריע לרכש המניות על ידי חברת החשטל; למעשה הושג הסכם בין שתי החברות לצורך להגיש אותו לאישור הממשלה. אני חושב שמר רוטברג עשה שירות טוב בענין זה למדינה, מטום שלא יצטרכו להוציא מטבע זר. הענין ייגמר בשלום בלי כאבים טיותרים, הכאבים יהיו לחברת החשטל הארץ ישראלית אשר תצטרך להכניס מסטר וסדר בפעולה הסכמית של המפעל.

לשאלות מה"כ דיין: בסידה שידוע לי קיבלה "מקורות" סחיר פוזל בשביל טים, ואם נותנים סחיר פוזל של חשטל, הדי צריך לקחת ממישהו אחר כדי לכסות את הסחיר הריאלי, זאת אומרת זה כעין סובסידיה לכפר על חסכון הצרכן העירוני. לטיפול בשטח הסחירים בתחנתה ועדה צבורית מיוחדת, די רחבה, הטורכת סכל חוגי הצבור והצרכנים, כולל עקרונות בית. ועדה זו תבדוק מחדש את מערכת התעריפים. הכוונה היא זו: ישנה טענה סטרוביים טדי התעריפים הטונים, זו אטנם תוצאה של התפתחות של שבנים, אבל טוענים מחוגי החברה, וטוטחים-יועצים של החברה, כי טרובים הסוגים הטונים של התעריפים וישנה בעיה אם אי אפשר לקטץ. כאן הכניסו גם "פנאלטי" תעריף, דבר שאינו קיים בטום טקום בעולם, ומי שמסתמט ביותר חשטל מטלם יותר. יש טוענים בעד ויש טוענים נגד, סכל טקום צריך לבחון שאלה זו.

אשר לסחיר החשטל להשקאה, הוא כיום בטקרים מטייטים למטה מהסחיר העצמי של החברה, ויש טוענים שבחוף עוד יותר להוזילו, ויש טוענים שבחוף לייקרו. התעשייה מצדה טוענת שהסחיר הגבוה של החשטל אינו מאפשר הקטת מפעלים מטייטים, למטל בשטח האלקטרו-כימיה. ויש עוד טענה לחקלאות האוטרת שבמידה ויהיה זרם לילה בסחיר פוזל, הדי במידה להדבר כדאי יכולה חוקלאות לבנות בריכות ולאגור מים בלילה כדי להסקות ביום. לכירור כל השאלות האלה חשבנו לנכון להקים גוף של אנשים שכולם אינטרסנטים, אבל אפשר לקנות שהם ידונו באופן אובייקטיבי וייעצו לשר הפיתוח על ריאורגניזציה בתעריפי החשטל. בוועדה זו תעמודנה השאלות שעורר מה"כ דיין.

שיכון: עבודות צבוריות, עבודות להגברת התעסוקה

הינר י. גורי:

אנו נדון עם טר עילם, מנהל משרד העבודה, על הסעיפים שיכון, עבודות צבוריות ועבודות להגברת התעסוקה. נתחיל בשיכון.

טר עילם:

התקציב לשיכון, אשר נשגב טקונומיה, הישיר "שיכון", שמסתכמט 20,150,000 ל"י ובתקציב החקלאות עוד כ-8 מיליון ל"י. תקציב השיכון ערוך כך שהוא סלכתחילה לוקח בחשבון פרוגרמה טקיפה ביותר המסתרעת טעבר לתחום שנת התקציב הזו. ראינו בעבר שהפרוגרמה של שיכון נפגמת לעתים על ידי כך טקובעים מסגרת של שנה אחת בלבד, ותוך כדי הביצוע מסתנים הטוטאים והצרכים והפרופורציות צריכים להתחלף טדי פעם בפעם. על כן ערכנו בטנה זו פרוגרמה כוללת של שיכון שביאוריה נמצאים בחוברת דברי ההסבר.

תוכנית השיכון של ההתייטבות מתייחסת

ל-21,750,000 ל"י בקירוב. תוכנית זו אנו מתכוונים להגשים טראקית טנת התקציב הזו כולל שנת התקציב הבאה. רוצים להספיק את המלאכה טתקופת חולת התקציב הזו, אפריל 1954, ועד סוף הקיץ או הסתו בטנה הבאה, בהנחה לטייטם לפנינו בוא עונת הגשמים. 21,750,000 ל"י והסכום הטקביל לגבי טה שנקרא טכון עולים והסכום המתיוחס לטכון העסמי - כל הסכו טים האלה לא יבוטאו בשני תקציבים בלבד, אלא הכוונה היא שהם יתכסו בפועל ב-3 תקציבים אבל הפעולה תיעשה בטטן הזמן של שני תקציבים. תוכנית זו תוגשם על ידי סדורים אלה: (א) על ידי הסכומים המטוטונים בתקציב של הטנה; (ב) על ידי גיצול טטוטטים של חוטרים, שהוכנו לצורך בבנין ונמצאים ברטוטנו, וטסחיר החוטרים לא ייזקף בשליטות אלא רק בחלק על תקציב זה ועל התקציב הבא; (ג) אטראי מיוחד אצל הקבלנים; (ד) תטלונטים טוציאליים לקרן הביטוח לפועלי הבנין; (ה) מטי בלו טטוייטים על טלט לא ינוכו מתקציב זה אלא מאוחר יותר.

בדרך הקוטבינציה הזו נוכל לעשות פעולה שתקיף את הבניה בכל התחומים, בהתיישובות, באיזורי פיתוח, גמר שלב ב' של הסיכון העממי, חברות צבוריות, צבא הקבע וכו'. כל התוכנית הזו תוכל להתבצע תוך שנתיים, אבל מבחינה תקציבית ההוצאות יתחלקו בין תקציב השנה הזו, תקציב השנה הבאה וטאריחות בתקציב בעוד שנתיים.

עלינו זאת סתוך רצון לעשות את האמנה בקצב מהיר יותר כדי לענות לשאלות הדוחקות של הצורך לאותו סיכון, שלרגל ההתיישרות כל מה שקובעים בטעמו מסתנה בעקבות שנוי הערכים, באופן שנשארה יתרה לא קטנה של גמר. על ידי התוכנית הזו מתקבלת תמונה ענפה של הסיכון, והיא בערכה על יסוד בחינות שנעשו על ידי גופים שונים, כדי לקבוע פרוגרסה של תוכנית סיכון להתיישובות לשם הספקת בתים למספחות היושבות, שיכלולים בסיכונים הקיימים, תוספות לקליטה נוספת, לצורך עליות נוספות. אבל בלי להביא בחשבון העליה לקרקע בשנה השלישית - קליטה במסגרת התנועה מן העיר אל הכפר, סיפורים סיפוריים, חשמל וכד' בכל סוגי ההתיישובות. על סמך כל הבחינות הנ"ל נקבעה הפרוגרסה ל-3 השנים הבאות, כולל השנה השוטפת, תוכנית הבניה וההוצאות שניב לבניה בהתיישובות, מבלי להביא בחשבון עליות של נקודות הדטות מסבת 1954.

כסובן שהאפשרות החדשה הנראית באופק, עליית יהודי טוניס ומרוקו, מכניסה גורם חדש בכל ההערכות והתוכניות, ומסעריט שבתקופה הראשונה, בעוד זמן מסויים, תעלינה כ-5 - 6 אלפים מספחות. הכוונה היא שמספחות אלו תיושבה טחציתן בהתיישובות ומחציתן באיזורי פיתוח ולא בתחום העירוני הרגיל, ובכיוון זה כבר נעשו סיפורים סלקטיביים בטקומות הטוצא על ידי אנשי מחלקת ההתיישובות והקליטה וטאלקת העליה של הטוכנות, ומסתמנים כבר, עוד בטום צאתם, קווי החלוקה בין אלה ההולכים להתיישובות ואלה ההולכים לצורות אחרות של קליטה. ההנחה היא שכ-3 אלפים מספחות תעבורנה להתיישובות - עובדה שלא הובאה בחשבון בתקציב הפיתוח השנה -ועוד 3 אלפים מספחות תלכנה לאיזורי פיתוח חדשים, דבר שגם כן לא הובא בחשבון. יוצא שזה קצת טערער את הבנין. אבל אוכל לומר שבימים האחרונים עשינו איזה סהם שנויים בפרוגרסה הטקורית לחיסול הטעברות.

פרט לבתיים שובנים והולכים מתקציב הקודם - וכל מה שנמצא בשלב של בניה ייגמר עד הסוף, וחלק, שהוחל בו טאוחר יותר, בינואר ופברואר, עלול להיגמר עד סוף השנה - תדרטבה עוד כ-11 אלף בית לטם סיכון היושבים בטעברות וחיסולן הטוחלט של הטעברות. בנוגע לסוסג זה של חיסולן הטוחלט של הטעברות יש לצערי איזה טול-ברכה, באשר הפחתת מספר הזקוקים לסיכון אינה הולכת בת נבת עם מספר הבתיים שובנים, טטום סטרוטספות מספחות חדשות, טסף על כך חלק מבני הטספחה הטטרתיים בצבא טגיע בינתיים טועד טחרורם, באופן טגודל טספר תושבי הטעברה. פרט לאלה סיושבים במבנים בריטיים בטחנות, טאותם אין אנו חושבים להעביר, כטו כן אלה סיושבים בבתי עץ, בין בטעברות ובין לא, כל היתר טעונים העברה, טחוץ לרווקים. הערכנו שבתוך יושבי הטעברה יש אחוז מסויים של טספחות צעירות טעל פי הנחה הן יכולות וצריכות להעבור להתיישובות. אם אנו טפחיתים את כל אלה, הרי טהווים היתר, לפי חטברן טכמטי, כ-11 אלף יחידות.

מאחר טעלתה על הפרק טאלת עליית יהודי טוניס ומרוקו אטרנו לצמצם את הבניה בטרכוזים, הקטנו את טספר יחידות הדיור טקבענו טראט לבניה ליד המרכוזים לטובת העולים סיבואו וטטר ילכו להטתכן בכטה איזורים בדרום הארץ ובצפונה. לאלה צריך יהיה לבנות כ-3 אלפים בית, פרט להתיישובות, והפחתנו לפי טעה 1500 יחידות טהפרוגרטה של חיסול הטעברות, וזה יפגע בנוט חיפה, תל-אביב והטביבה, לא יפגע בירוסלים, יפגע טעט בטבריה ועפולה ומטט בנוט נתניה. דחית העברת 1500 מספחות טהטעברות לסיכון נעטית בטכרון, על טנת או להעתיק את הטתכנות לתקופה טאוחרת יותר, או על טנת טחלק טהם ילך להתיישובות, על כן דירות לא יינתנו לקטגוריה זו טרצויה הליכתה להתיישובות.

קיימת אצלנו החלטה נחושה לא להזדקק לסיכון טעבר לעולים סיבואו, ולא לחזור לכל התופעות הקודמות. הכוונה היא טהעולים יכנסו יטטר לבתיים.

דבר מוטטך אפשר יהיה לוטר בעוד שבועיים-שלושה. צריך להביא בחשבון את
אפשרויות הקליטה בישובים קיימים שיש בהם בתים ריקים, נוסף על כך בונים
כ-400 בית כהשלמה, בסך הכל, לפי חשבון סכמטי, ישנן כ-1200 יחידות
דיוור בישובים קיימים.

מדובר על כך שעוד אלפיים מטפחות יופנו
לשני איזורי פיתוח חדשים בארץ - כאלף באיזור ששטרע בגוש ברור-חיל
סזרחה בכיוון לבית-גוברין, שם ישנו סטח של 80 אלף דונם, וכאלף מטפחות
באיזור תאנך. ההנחה היא כי כל הסנויים אינם עשויים לפגוע בחיסול יסודי
של מעברת ירושלים. אבי כשלעצמי מצטער שהטפעל הזה זכנס למעגל תוכנית, הביצוע,
כי היו טחטבות שחלק מאנשי ירושלים אם לא לשלוח אותם לטרחקים, לפחור.
לשכנס בפרוזדור או בקרבת ירושלים מאחר שאני רואה שטחיים מסויימים עדין
אינם סוכנים לסיטואציה, הרי שאנו מוכרחים לבנות בעיקר בתחומי העיר.

הפרוגרמה של חיסול מעברת ירושלים סקיפה
של נקודות - מעברת קסטל ששכנות בטקום מושב העולים, ואז יהיו כ-500
מטפחות ביחד; הטטך וסגירת כל הקטע הגדול שקוראים לו קסטון והטטך בית-
מזטיל.

שאלת הפעלת כל המטגרת הזאת על שלביה
הסונים בהתיסבות, בסיכון עולים - אם באיזורים רחוקים או קרובים - סכון
עממי וכך הלאה, זוהי פרוגרמה ענפה למדי, יש לה טסקל נכבד באיזור
התעסוקה, לפעמים עד כדי בעיות של אי התאמה בכוח האדם, אבל יתכן טאול
שהתקדמות בכיוון זה לא תהיה טורה, עלולות להיות תנודות מסויימות.

ט. חזבי:
יוצא טתוך כל המספרים שהתוכנית בנויה
על בוא 6 אלפים מטפחות טארצות אפריקה
הצפונית, והמחשבה היא על מספר גדול יותר.

טר עילם:
אמרתי במפורט שהתוכנית הזאת אינה בנויה
לאור העליה הטקורה, כי אם הוכנה לצורך
פתרון הבעיות הקיימות, אלא מאחרטמאז ההכנות, הצגת הדברים וכניסה לפעולה
הופיעה באופ שאלת העליה של 5 - 6 אלפים מטפחות טצפון אפריקה, ישנה
מחשבה לתת טההתחלה פתרונות קבע-פרינציפייים ויסודיים לקליטת העליה
החדשה, על כן נקבע טמחצית העולים יועברו לאיזורי פיתוח ומחציתם להתיסבות.
על כן הורדנו טהתוכנית היסודית לחיסול המעברות כ-1500 יחידות דיוור,
שהיו צריכות להיבנות בטרכוי הארץ ואשר ייבנו באיזורי פיתוח על טנת
לקלוט 1500 מטפחות טתוך 3000 המטפחות שיופנו לאיזורי פיתוח. כטו כן
הטארנו צריפלים ובדונים כדי שיטטטו כסיכון זמני למספר חדשים עד אשר
ייבנו הבתים.

לגבי ההתיסבות הפתרון הראטון צריף כ-1200
מטפחות שיטוכנו כהשלמה בישובים קיימים, וכך הכנת טקופות בשני הטרכוזים
להעלות את המושבים בדצטבר, ינואר או פברואר.

א. כהן:
המספר בו אתה נקטת לגבי יציאת אנשי המעברות
להתיסבות הוא מספר המבוטט על היכר כוח
האדם או מספר מצומטט לעלמא?

(ב) באיזה מוסדות ועל איזה יסודות הוחלט על
לוקליזציה של המעברות בירושלים ללא תוכנית תעסוקתית כלשהי?

(ג) האם ישנה התאמה של העליה לסיכון? האם
יש סכויים לטטוע כי קיים תיאום בין טחלקת העליה של הסוכנות לבין מסרד
העבודה טרוג לסיכון ולתעסוקה, או אין?

(ד) מדוע הסיכון בסביבת הערים טתפכט כצדעת
על פני אדמות חקלאיות ואינן מטפכט על פני אדמות חוליות הטצויות באיזורי
הערים? לדוגמה: בתל-אביב טתפכט הסיכון בכיוון ללוד ולא בכיוון לראטון
לציון, איפה טנכצאים טטחים חוליים עצומים.

א. הרצפליד:

אני מצטער שטר עילם הביא איזה שהוא דבר שבטחורת, התקציב הזה שמונח לפנינו הוכן לאור הצרכים שלהאנשים החיים כיום בארץ והצנזורים בה זה 4 - 5 שנים. להוריד מזה - הדבר הוא בבחינת אסור וטרף, ביחוד לאחר שאנו הכרוזנו בקולי קולות על היטול המעברות. אינני יודע באיזה מידה יצליח אגף הסיכון לקיים את התוכנית כפי שהוכנה מראש, אבל המחשבה הזאת על עליה חדשה מטובים וטרופו אינה קטורה כלל וכלל בתוכנית זו. ואינני יודע באיזו רשות יכול מישהו לשנות על דעת עצמו את התוכנית המקורית ולעשות איזה שהוא חשבון אשר סך יפגע אם ב-1500 ממשפחות או ב-3000, כי אמנם טר עילם אשר באורה יפה שהכדור הוא ב-1500 ממשפחות, אבל מצלי זה 3000.

חושבני שאני אהיה האחרון שידבר בגד עליה מטובים וטרופו, אבל אין זה שייך לענין זה. גם הממשלה וגם הסוכנות יודעות כי אין לזה כל קשר. אם תבוא עליה מטובים - והלואי ותבוא - עליה יש לדאוג בפיוחד, משום שהמחשבה שלכם טובילה לאיזה דבר אחר לגמרי. אני עומד על כך שאין לשנות את התוכנית היסודית, ואני מציע לוודא בשום פנים ואופן לא להכניס שנויים בתוכנית להיטול המעברות, כפי שהיא מונחת על השולחן. הדבר הזה בנפח האנשים הוא, ואנו עלולים לפגוע בצורה שאין הדבר יתכן.

אשר לעצם ביצוע התוכנית להיטול המעברות. אני תובע שתהיה הדגשה לשאלת הבטחת מסק עזר. ופה אני בדעה, שאם טוכרמים להאריך בעוד מספר חדשים - יאריכו, אבל יתנו לאנשים אדמה למסק עזר. ישנה תאוריה בארץ - שאני פוחד משה פחד טרות - שהאנשים עושים ספוקלציה באדמה שניתנת להם, בונים עוד חדרים, מורידים מהשטח המעובד וכו'. יתכן כי קיימים מקרים כאלה, אבל להסתמך מראש על תיאוריה זו - אין כל יסוד והדבר הזה רע. אנו מחוייבים לתת לכל משפחה לפחות חצי דונם, ואני בטוח שהם יתפכו אותו לגן פורה.

מדוע, איפוא, נבנה את הסיכונים לאנשי מעברות ירושלים בקטמון ולא נבנה בקולוניה או בדיר יסין? מדוע לא ניתן להם מסק עזר? אני חושב שמתוך 11 אלף יחידות הדיוור שייבנו יהיה מסק עזר לא יותר מאשר ל-10% מכלל המשתכנים.

טר עילם: אין סדר לדברים האלה, הגזמת ב-80%.

א. הרצפליד:

אני חושב שהרעיון על מסק עזר קיים רק על הנייר ולא למעשה ואני תובע שיהיה מסק עזר. לפי האלוקה המספרית בירושלים ייבנו כ-1600 יחידות דיוור, וחושבני שלא אנזים אם נוטר שיתכן ול-20% יהיה מסק עזר, וזאת בטעם שיש אדמה בירושלים. אני מכיר אנשים שעושים מסק על עשרות מטרים, וכלל אינני מתבייש לראות אותו בתוך המסק ההתישבותי שלי. לוא היינו נותנים להם 500 מטר אדמה, היינו מבטיחים למשתכן פרנסה לפחות ל-10 ימים בחודש.

הישיבה נועלה בשעה 13.10.